

Hábmera suohkan
Hamarøy kommune

Jahkediedáduš dájmadimsuorges; sáme háldadibme

Årsmelding av ansvarsområdet; samisk forvaltning 2022

Jahkediedáduš / årsmelding

Samelovens språkregler

- Samelovens språkregler ble vedtatt i 1990, og ble iverksatt i 1992. Formålet med språkreglene er å bevare og utvikle samiske språk ved særlig å styrke bruken i offentlig sammenheng
- Samelovens § 1–5 slår fast at samisk og norsk er likeverdige språk, og at de skal være likestilte etter bestemmelsene i samelovens kapittel 3.

I forvaltningsområdet for samisk språk er samisk og norsk likestilte språk. Det betyr at alle har rett til å bli betjent på samisk når de henvender seg til offentlige etater i forvaltningsområdet for samisk språk

Samelovens språkregler skal sikre retten til å

- bruke samisk språk i kontakt med offentlige organ
- møte samisk språk i offentlig sammenheng

I forvaltningsområdet for samisk språk gjelder følgende krav for offentlige virksomheter:

- Kunngjøringer fra offentlige organ som særlig retter seg mot hele eller deler av befolkningen i forvaltningsområdet, skal skje både på samisk og norsk. Skjema til bruk overfor et lokalt eller regionalt offentlig organ i forvaltningsområdet skal foreligge både på samisk og norsk
- Den som henvender seg på samisk til et lokalt offentlig organ i forvaltningsområdet, har rett til svar på samisk
- Den som ønsker å bruke samisk for å ivareta egne interesser overfor lokale og regionale offentlige helse- og sosialinstitusjoner i forvaltningsområdet, har rett til å bli betjent på samisk
- Tilsatte i et lokalt eller regionalt offentlig organ i forvaltningsområdet har rett til permisjon med lønn for å skaffe seg kunnskap i samisk når organet har behov for slik kunnskap
- Kommunestyret kan bestemme at samisk skal være likestilt med norsk hele eller deler av den kommunale forvaltning

NB! Bestemmelsen regulerer at selve saksbehandlingen internt i kommunen skal kunne skje på samisk

Når samisk og norsk skal være likestilt kan kommunens interne saksbehandling skje på norsk eller på det aktuelle samiske språket. Skriftlig materiale som skal være tilgjengelig for offentligheten, vil imidlertid måtte foreligge både på norsk og samisk

Opplæringsloven, barnehageloven, og stadnamnlova stiller også særlige krav til kommunene i forvaltningsområdet:

- Kommunen har ansvar for at barnehagetilbudet til samiske barn bygger på samisk språk og kultur
- Den samiske læreplanen – Kunnskapsløftet-Samisk – skal brukes i skolen i kommunen
- Ved vegskilting der flerspråklige stedsnavn benyttes, skal det samiske navnet stå først

Forvaltningsområdet for samisk språk omfatter følgende kommuner:

Kautokeino kommune, Karasjok kommune, Tana kommune, Nesseby kommune og Porsanger kommune i Finnmark

Kåfjord kommune, Lavangen kommune og Tjeldsund i Troms

Hábmera suohkan-Hamarøy kommune og Hattfjelldal kommune i Nordland

Snåsa kommune, Røyrvik kommune og Røros kommune i Trøndelag

8 nordsamiske kommuner, 1 lulesamisk kommune og 4 sørsamiske kommuner

Økonomijja / Økonomi

Sametinget tildeler årlige midler til forvaltningskommunene som er ment å gå til å oppfylle målsettingen med Samelovens språkregler, kap

Beregningsgrunnlaget for tospråklighetstilskudd til kommunene er tredelt;

én basisdel, én betjeningsdel og én utviklingsdel

Basisdelen deles likt mellom kommunene (40%). Antall elever med samisk som første- og andre språk og antall innmeldte i Sametingets valgmanntall i hver kommune legges til grunn ved beregning av betjeningsdelen (35%). Utviklingsdelen til kommunene deles på på bakgrunn av aktivitetsplaner og

rapporterte resultater (25%)

Hábmera suohkan – Hamarøy kommune har i 2022 fått følgende tilskudd:

Basis – og betjeningsdel 2 920 000 kr

Utviklingsdel 1 530 000 kr

Totalt 4 450 000 kr

Kriterier for måloppnåelse

- Flere samisktalende ansatte i kommunen.
- Økt andel av dokumenter og skjemaer som er oversatt til samisk.
- Økt andel av skriftlige henvendelser som blir besvart på samisk.
- Økt andel av nettsidene som er på samisk.
- Økt andel av offentlige bygg skiltet på samisk.
- Økt bruk av samisk i helse- og sosialsektoren.
- Økt bruk av samisk i kommunal og fylkeskommunal forvaltning.
- Økt andel av befolkningen som har opplæring i samisk på grunnskolenivå.

Kriterier for måloppnåelse for utviklingstilskudd

- Antall samiske språktiltak for barn i barnehagen og i skolen
- Antall andre samiske språktiltak i kommunen

Kommunen utarbeider en 3-årig aktivitetsplan som sendes til Sametinget, med mulig revidering hvert år. Samelovens språkregler gir innbyggerne språklige rettigheter, og dette er forpliktelsene:

§ 3-2 Oversettelse av regler. Kunngjøringer og skjema skal være både på samisk og norsk

§ 3-3 Rett til svar på samisk

(§ 3-4. Utvidet rett til bruk av samisk i rettsvesenet)

§ 3-5 Utvidet rett til bruk av samisk i helse- og sosialsektoren

§ 3-6 Individuelle kirkelige tjenester

§ 3-7 Rett til utdanningspermisjon

§ 3-8 Rett til opplæring i samisk

§ 3-9 Samisk i den kommunale forvaltning

Basis- og betjenningstilskuddet fra Sametinget fordelte seg slik:

- 400.000 kr settes av til kommunal samisk forvaltning:
 - Kommunedirektør 10% - Utvikling 10% - Regnskap 10% - Lønn/personal 10 % - Service/IT 20 % - Helse og omsorg 20% - Oppvekst 20 %
- ansvar kirke og trossamfunn: kr 200.000
- ansvar Drag skole, giellatjehppe: kr 450 000
- ansvar Drag skole, 20% stillingsressurs som jobber med ulike språk- og kultursøknader, ulike språk- og kulturtiltak på skolen og er kontaktperson mot samiske læremiddelutviklere; 150.000 kr
- ansvar Helse- og sosial, lønnsmidler samisk språk -og kulturfolk: kr 600.000
- ansvar 1220 samisk forvaltning: kr 1.120.000

Innen ansvar 1220 samisk forvaltning dekker midlene lønn, sosiale kostnader, annonsering, informasjon/kunngjøring, møtevirksomhet, abonnement, skilting, kurs, driftskostander m.m.

Hvordan har tilskuddet bidratt til måloppnåelse?

Tilskuddet bidrar i svært stor grad at Hábméra suohkan - Hamarøy kommune kan tilrettelegge for kommunal samisk forvaltning, samt synliggjøre, ivareta og utvikle lulesamisk språk i kommunen. Vi mener at kommunen gjør mye, og får mye ut av (de begrensede) tilskuddsmidlene.

I tillegg til de konkrete aktiviteter med budsjettposter og aktivitetsplan, så har vi i 2022 jobbet med følgende:

- utredning av Drag skole som en lulesamisk profilskole
- ledet en arbeidsgruppe bestående av både privatpersoner, ansatte i Hamarøy kommune, Sametinget og Árran som forslår endringer på rundt 300 av de litt over 750 samiske stedsnavnene i kommunen

- i samarbeid med Árran -lulesamisk senter gitt ut 7 lulesamsike barnebøker
- gjennomført feiring av samenes nasjonaldag med produksjon av 1 times digital sending laget av kulturskolen
- gjennomført Giellavahkko med ulike tiltak i samarbeid med andre aktører
- undertegnet en samarbeidsavtale med Samisk høgskole, Senter for samisk i opplæringa og Árran
- Divvun har i samarbeid med kommunen publisert den første lulesamiske smarte ordboka
- enstemmig kommunestyrevedtak på en 13 siders innspills dokument til stortingsmeldingen om samisk språk, kultur og samfunnsliv, med fokus på rekruttering og kompetanse

Kommentarer og andre momenter av betydning

Kommunen har kun én samisk språkressurs i administrasjonen. Dette gir begrensninger på utviklingen av samisk språk internt i forvaltningen, samt utfordringer i henhold til antall publikasjoner på samisk. Vi har valgt å ikke ha en egen samisk hjemmeside. Ut ifra ressursbruk har vi valgt å kjøre mange artikler (ikke alle) på både samisk og norsk. I tillegg har vi en egen samleside på hjemmesiden, der all relevant informasjon om språkforvaltning legges ut. Mye mer av artikler på hjemmesiden og andre interne dokumenter kunne med fordel vært oversatt, men vi som kommune bruker våre midler på språklig satsing i barnehage, skole og innen helsesektoren. I tillegg brukes det også tid på utvikling av samiske tjenester innen kultur, kulturskole og bibliotek.

Det finnes ingen statistikk på antall henvendelser på samisk, både via telefon og mail. Antallet er begrenset, men det kan også ha sammenheng med at innbyggere vet at saksbehandlingen skjer på norsk språk, og derav mindre skriftlige henvendelser på samisk.

Ansvarsområdet hadde et mindreforbruk på 88.000 kr.

Støttede tiltak på utviklingsdelen

Guovttegielatvuodadoarjja/Tospråklighetstilskudd
Suohkaniid giellaovdánahttinbargu/ Språkutvikling i kommuner

Hápmir suohkan/Hamarøy kommune	
Giellaávdđánahttembarggo/Språkutviklingsarbeid	2022
Mánálgárdemánáda/Barnehagebarn	
Giellatjehppe Drag barnehage	220 000
Lulesamisk ressurskoffert	50 000
Rekruttering av lulesamiskspråklige barnehagelærere	150 000
Utvikling av læremidler	0
TJOAHKKÁJ/SUM	420 000
Skávláohppijda/Grunnskolebarn	
Ekstra giellatjehppe Drag skole	430 000
Styrking av SFO Drag skole	30 000
TJOAHKKÁJ/SUM	460 000
Ietjá giellaávdđánahttembarggo /Annet språkarbeid	
Nuoraj TV - Samiske tiltak	100 000
Julevsáme vahkko - samiske tiltak	0
Aktiviteter for eldre og deres familier	50 000
Språkkafe i samarb. med ASO eller andre	100 000
Konsert/seminar/andre kultur- og språktiltak	100 000
Duodje-undervisning for barn- og unge - kjøp av tjenester fra Arran	0
Profilscole forprosjekt	0
Lærerrekuttering - stipendmidler	300 000
Biblioteksatsing	0
Rammeavtale/Samarbeidavtale med Árran -julevsáme guovdásj	0
TJOAHKKÁJ/SUM	650 000
Ábbálasj summa/Totalsum	1 530 000

Hvordan har tilskuddet bidratt til måloppnåelse?

Kommunen har gjennom rapporter fra eksterne tilskuddsmottakere fått bekreftet gjennomføring og måloppnåelse i henhold til aktivitetsplan.

På de interne prosjektene kommunen selv gjennomfører er det høy måloppnåelse på tiltakene, og i tråd med godkjente tiltak fra Sametinget.

Kommentarer og andre momenter av betydning

Kun ett prosjekt på utviklingsdelen blir ikke ferdigstilt i 2022. Dette er tiltak *lulesamisk ressurskoffert* og blir sluttført i 2023.

Viejega AS (samiskspråklig barnehage) er etablert. Det var to studenter under Vuonak mánájároj og bare én av disse fortsetter sine studier under Viejega AS. Kostanden reduseres til 100.000 kr.

Kostnaden til stipendmidler, lærerrekruttering, reduseres til 200.000 kr som er det reelle.

Ruhtadárja iehtjádijda / tilskudd til andre

I 2021 ble det satt av 200.000 kr på fond av ubrukte utviklingsmidler, dette var 100.000 kr til ikke-gjennomført Julevsáme vahkko og redusert kostnad på stipendmidler 100.000 kr.

I tillegg er kostnaden til stipendmidler, lærerrekruttering i 2022, redusert med 100.000 kr.

299.000 kr er derfor gitt i tilskudd til eksterne i 2022 og de belastes prosjekt 125 utviklingsdelen;

- Julevsáme vahkko 2022, 100.000 kr.
- Viejega AS, sámástahte (språkarbeider), 79.000 kr
- Árran, rádnastallam 1a,1 b og 2, 120.000 kr.

I tillegg har kommunen gitt følgende tilskudd til andre som følge av godkjent aktivitetsplanen;

- 50.000 kr i tilskudd til nyetablert kor; Hábméra Jiena. Tilskuddet gikk til opptredener for eldre i Hábméra suohkan. Dette var opptredener på Dragstunet, Miljøtjenesten, Innhavet omsorgsboliger, Trivselsstua og Bygdeheimen i desember måned, samt opptredener rundt Sámij álmukbiejvve / samenes nasjonaldag 6.feb. i 2023
- 100.000 kr til NuorajTV, lulesamisk medie, som er videreføring av tidligere års tiltak
- 100.000 kr til Tysfjord Asvo, duodjetilbud, som er videreføring av tidligere års tiltak
- 200.000 kr til Nordland fylkeskommune, stipendordning lærerrekruttering, som er videreføring av tidligere års tiltak
- 100.000 kr til Viejega AS, tilskudd til rekruttering av lulesamiskspråklige barnehagelærere. Gjelder ABLUs utdanning ved Nord Universitet

Dåjma / aktiviteter

Sámij álmukbiejvve

Grunnet søndag, så valgte Hábmerna suohkan - Hamarøy kommune å invitere til både en stedlig og digital feiring av nasjonaldagen. I forkant av dagen lagde kulturskole en 1 timers lang digital sending som ble lagt på kommunens [YouTube-kanal](#) fra kl. 10.00 denne dagen.

Både barnehager, skoler og våre institusjoner markerte ellers dagen med aktiviteter og kaker. Både på selve dagen, men også gjennom hele uken.

<https://www.hamaroy.kommune.no/cppage.6504951-510730.html>

Giellavahkko/samisk språkuke

I uke 43 hørtes og syntes de samiske språkene over hele Hábmerna suohkan - Hamarøy kommune. Både store og små deltok i forskjellige arrangementer under giellavahkko. Her er noe av det som skjedde under giellavahkko i kommunen;

- Strikk og lytt på Drag bibliotekfilial
- Språklunsj på Árran
- PdD Hanna Danbolt Ajer forteller om sitt doktorgradsarbeid «Variasjon i ordstilling på lulesamisk – språklig rikdom eller påvirkning fra norsk?»
- Samisk forvaltning i Hábmerna suohkan - Hamarøy kommune Lars Filip Paulsen, samisk rådgiver Vendla Nielsen, prosjektleder Peggy Øvervoll, språk- og kulturtolk
- Inga Mikkelsen, doktorgradsstipendiat, Samisk høgskole om Produktive samiskspråklige barn gjennom samiskopplæring - Sterke språkmodeller
- Ulike opplegg i våre barnehager og skoler

<https://www.hamaroy.kommune.no/cppage.6563958-524904.html>

Julevsáme mánájjirje

Torsdag 14. juni lanserte kommunen og Árran syv nye barnebøker fra prosjektet "Julevsáme mánájjirje" (Lulesamiske barnebøker), som er et samarbeidsprosjekt mellom Árran - Julevsáme guovdásj Lulesamisk senter og Hábmerna suohkan - Hamarøy kommune. Lanseringen skjedde på Árran og arrangementet ble også streamet.

<https://www.hamaroy.kommune.no/cppage.6534277-524904.html>

Julevsámegiell profiljaskávllá - Lulesamisk profilskole

Mandag 27.juni skrev Samisk høgskole, Nasjonalt senter for samisk i opplæringa, Hábmerna suohkan - Hamarøy kommune og Árran under på en samarbeidsavtale som skal bidra til å styrke lulesamisk språk. Dette som et ledd i arbeidet med en lulesamisk profilskole.

<https://www.hamaroy.kommune.no/cppage.6536861-510730.html>

Kommunen har gitt et svar til Kommunal- og distriktsdepartementet og Kunnskapsdepartementet, som ønsker innspill til den årlige stortingsmeldingen om samisk språk, kultur og samfunnsnivå, som skal handle om rekruttering og kompetanse.

Også dette er et ledd i arbeidet med en lulesamisk profilskole.

<https://www.regjeringen.no/no/tema/urfolk-og-minoriteter/samepolitikk/ber-om-innspill-til-hvordan-rekrutteringen-til-samisk-opplaring-kan-okes/id2946441/>

Våren 2023 vil kommunen sette ut et arbeid med profilkolen på konkurranse, der grunnlaget for en profilskole utredes.

Språkkontor Árran

Kommunen har etablert/leier et kontor på Árran, slik at kommunens og Árrans språkressurser i større grad samarbeider. Dette bidrar til å fremme språkarbeidet ytterligere.

Oppfølging av aktivitetsplan

Kommunen har både hatt interne – og eksterne møter i forarbeidene til aktivitetsplanen. Kommunalt ansatte og andre har derfor bidratt til planen. Og det har også vært et åpent Teams-møte for alle i kommunen i forarbeidet til planen 2022-24.

Julevsáme giella– ja kultuvrradálkká / lulesamisk språk– og kulturtolk

Kommunen har ansatt julevsáme giella– ja kultuvrradálkká. Denne er finansiert gjennom tospråklighetstilskuddet.

Språk- og kulturtolk:

- har et spesielt ansvar for å ivareta samiske pasienters rettigheter og behov i møte med helse- og omsorgstjenestene i Hábméra suohkan - Hamarøy kommune.
- skal være koordinator som både pasienter og pårørende kan kontakte når samiske pasienter /brukere av tjenestene har fått tilbud om hjemmesykepleie, sykehjemsplass, legetime etc.
- skal koordinere tjenestene opp mot pasienter og pårørende for å tilrettelegge for likeverdige helsetjenester til den samiske pasienten og pårørende
- skal bidra til økt kompetanse blant personell som yter kommunale helse- og omsorgstjenester til samiske brukere
- skal spre kunnskap om rettighetene til likeverdige helse- og omsorgstjenester til den samiske befolkningen

Prosjektstart på dette var i 2021 og etter ei evaluering i 2022 så ble dette prosjektet forlenget med ytterligere ett år.

Besøk på Stall Eivik gård

Gjennom den kulturelle skolesekken fikk alle kommunens 2.klassinger besøke Stall Eivik gård juni 2022 der de fikk et innblikk i samisk språk -og kultur.

Nytt turkart for Hamarøy kommune

Hábmera suohkan-Hamarøy kommune og Salten Friluftsråd ønsket i samarbeid å få utarbeidet et nytt turkart for Hamarøy kommune. I den forbindelse har ansvarsområdet ledet en arbeidsgruppe bestående av både privatpersoner, ansatte i Hamarøy kommune, Sametinget og Árran som forslår endringer på rundt 300 av de litt over 750 samiske stedsnavnene i kommunen. Arbeidet ble sendt Sametinget og States kartverk for videre oppfølging i mai.

<https://www.hamaroy.kommune.no/cppage.6515543-524913.html>

Lulesamisk digital ordbok lansert

Divvun har i samarbeid med Hábméra suohkan - Hamarøy kommune publisert den første lulesamiske smarte ordboka. Den nye smarte lulesamiske ordboka er basert på Hamarøy kommunes medisinske ordbok, lulesamisk-norsk og norsk-lulesamisk. Hver av ordbøkene inneholder ca. 1600 søkeord. I tillegg til å kunne søke i ordboka digitalt, gjør den smarte ordboka det mulig å se hvordan ordene bøyes og hvordan ordene er brukt i korpus (tekstsamling).

Arbeidsgruppe utenforskap – samisk perspektiv

Fylkestinget i Nordland vedtok i oktober 2021 en strategi mot ungt utenforskap. Som en del av arbeidet med handlingsplan for inkludering ble det satt ned fire arbeidsgrupper for hvert av de fire delmålene i strategien. Arbeidsgruppene er oppnevnt av fylkesrådet i Nordland. Kommunen var oppnevnt til å delta i arbeidsgruppe for delmål 3: «Samiske unge skal kunne delta i samfunnet på egne kulturelle og språklige premisser». Det ble gjennomført 4 møter.

Andre møter

- Sør -og lulesamisk workshop i regi av Sametinget; Bodø 26-27.april
- Seminar om ny tospråklighetsmodell i regi av Sametinget; Alta 19-20.mai
- Samisk nettverkssamling i regi av KS; Teamsmøte 18.mars, Røros 5-6.mai, Bodø 12-13.september, Karasjok 29.nov-1.des